

# מעדני כת

משיעוריו של הגאון רבי נפתלי הכהן קופשיץ שליט"א

פרשת בהעלותך תשפ"ג שנה רביעית ג'ליון 192

בענין אם במלאכה דרבנן שעושה מיו"ט לשבת צריך שיהא ראוי ליו"ט משום הואיל

ומ"מ ס"ל להתוס' שהם חשיבי ראויים ולא עבר על איסור מן התורה, וברעק"א קמא תשובה ה' תמה שכל שלא יכולים האורחים לבוא א"כ ליכא הואיל. ויעיין ברעק"א שכתב בכל מי שעירב עירובי תבשילין ואמרין דמדאורייתא שריא משום הואיל הרי אם גר במקום רחוק שאין אורחין אלא יבואו מחוץ לתחום דמדאורייתא יכול לבוא מחוץ לתחום אלא דמדרבנן אסור אע"פ שמדרבנן ליכא הואיל מכל מקום על זה מהני עירוב תבשילין ושרי וכתב דגם להרמב"ם דס"ל ד"ב מיל אסור מן התורה מ"מ ביו"ט אינו אסור אלא מדרבנן, ומדבריו נראה דס"ל דמהני עירוב תבשילין אפי' אם הוא אסור מדרבנן אפי' בלא הואיל שהרי בזה מדרבנן אינו יכול לבוא מחוץ לתחום ומהני עירוב תבשילין, וא"כ הוא הדין כל היכא דאיכא איסורא דרבנן וליכא הואיל שרי לעשותו ביו"ט הסמוך לשבת על ידי עירוב תבשילין.

**אמנם** אפשר לומר דכל שאסור מדרבנן וחשיב מלאכה מדרבנן אסורוהו כשל תורה, ולהכי כל שעשאו סמוך לערב שאין כאן הואיל וחזי לאורחים אסור גם על ידי עירוב תבשילין ולא אמרו אלא במקום שעל המלאכה דאורייתא איכא הואיל וחזי לאורחים, אלא דמדרבנן לא חזי לאורחים בהאי איסורא דרבנן שרינן על ידי עירוב תבשילין וצ"ע.

**יבואר אם מה שמותר להשהות ע"ג כירה לשבת אם מה שמונח על הכירה סמוך לשבת ואינו ראוי ליו"ט אם שרי בלא הואיל**

**והעירני ידידי הרב הגאון ר' מיכאל וינקלר שליט"א** דלהשהות על הכירה מיו"ט לשבת אע"פ שכבר השהוה בזמן שיהא ראוי ליו"ט אבל הרי כל שמחזיר על הכירה בשבת כתב החזו"א דהאיסור אינו רק בהנחה אלא האיסור הוא במה שמששהוה על הכירה ויש חשש שמא יחתה וא"כ גם בזה שמששהוה מיו"ט לשבת הרי כשיהא על הכירה סמוך לשבת כבר אינו ראוי לאורחים עתה שהוא רותח וממה שמששהוה לצורך שבת הרי יש חשש שמא יחתה ואסור להשהותו ולמה התיירוהו וע"כ דכל שאינו איסור דרבנן מותר בעירוב תבשילין בלא הואיל.

**ואפשר** דחשיב כמעשה אחד שכל שהותר להניחו לכתחלה אינו צריך להורידו אע"פ שהמשך החימום לא יהא נצרך אלא לשבת שהרי כל שנתבשל כמאכל בן דרוסא ביו"ט שרי והרי הוא ממשיך להתבשל והמשך הבישול לא חזי לאורחים ביו"ט וע"כ דכל שהותר להניחו לבשלו הכל חשיב בישול אחד והותר והכי נמי כיון שהותר הנחת הקדירה לצורך שבת כבר הותר הכל וצ"ע.

**ושמעתי** להביא ראיה מזה דהקשה הר"ן אמאי לא עבדינן עירובי חצירות מיו"ט לשבת על ידי עירוב תבשילין וכתב לייסד שעירוב תבשילין לא מהני אלא לצרכי סעודה ולכאורה היה לו ליישב בפשיטות שהרי אינו ראוי ליו"ט שהרי ו"ט אי"צ עירוב חצירות וע"כ דלאיסור דרבנן לא צריכים להואיל, אבל באמת אינו ראיה כלל שהרי אפשר שהקשה למ"ד צרכי שבת נעשין ביו"ט ואי"צ להואיל אמאי לא עבדינן עירובי חצירות מיו"ט לשבת וע"ז הוצרך לייסד שאינו מתיר אלא צרכי סעודה.

**יבואר דגם אם עשה עירוב לבישול צריך עירוב להטמנה לב"ש**

**והנה** בגמ' ביצה דף כ"א ע"ב אמרו במתני' שלשה דברים רבן גמליאל מחמיר כדברי בית שמאי אין טומנין את החמין לכתחלה ביום טוב ומקשו היכי דמי אי דאנח עירובי תבשילין מאי טעמא דבית שמאי ואי דלא אנח עירובי תבשילין מאי טעמא דבית הלל אלא ואביי משני כגון שעבר לזה ולא ערב לזה וחנניה היא ואליבא דבית שמאי דתניא חנניה אומר בית שמאי אומרים אין אופין אלא אם כן ערב בפת ואין מבשילין אלא

נשאלתי האם מותר להניח קדירה מבושלת על האש סמוך לשבת באופן שלא יהא ראוי ליו"ט, והאם מותר לטלטל מוקצה לצורך שבת באופן שאינו ראוי ליו"ט אלא לשבת.

**הנה** נתבאר בגמ' ביצה דף כ"א ע"ב דלהטמין מיו"ט לשבת צריך עירוב תבשילין, ואע"פ שאין איסור ההטמנה אלא משום שמא ימצא קדרתו צוננת וירתיה, מכל מקום אסורוהו חכמים גם ביו"ט כשמטמין לצורך שבת, שהרי שפיר שייך הגזירה שמא ירתיה לשבת, ובה יש להסתפק אם מותר להטמין סמוך לשבת כשלא יהא ראוי ליו"ט כיון שאינו אלא מלאכה דרבנן שאסורוהו גזירה שמא יבשל מיו"ט לחול להכי אפשר דשרי על ידי עירוב תבשילין, דכל שאינו אלא איסור דרבנן אפשר דשרי על ידי עירוב תבשילין בלבד גם בלא הואיל.

**יבואר פלוגתת האמוראים אם כדי לבשל מיו"ט לשבת לא הותר אלא אם ראוי ליו"ט**

**הנה** בגמ' פסחים מ"ו ב' פליגי רבה ורב חסדא בטעמא דשרי לאפות ולבשל מיו"ט לשבת מן התורה, רבה אמר משום הואיל ומיקלעי ליה אורחים חזי ליה והוה צורך יו"ט, רב חסדא אמר מדאורייתא צורכי שבת נעשין ביו"ט, ומבואר בריטב"א וברא"ה דלטעמא דרבה משום הואיל שרי מה"ת ואי"ז טעם אלא לפטור ממלקות אבל מדרבנן אסור, ולזה מהני עירוב תבשילין, וכן לרב חסדא דס"ל דצרכי שבת נעשין ביו"ט מדרבנן אסור ולזה מהני עירובי תבשילין, ולכן כתבו האחרונים דאי בעינן להואיל כדי להתיר הבישול מדאורייתא צריך להקדים הכנת התבשילין שיהא מוכן גם ליו"ט.

**וכ"כ** במשנה ברורה סימן תקס"ו ס"ק ג' וז"ל וכתבו האחרונים דביו"ט שחל להיות בע"ש יזהר להקדים הכנת מאכליו לשבת בכדי שיוגמר מלאכתו בעוד יום גדול דסמוך לחשיכה בזמן דלא שייך שיעטרו לו ביום טוב גופא הלא יש כאן לתא דמלאכה דאורייתא וכן יש לזהר בהמאכלים שמטמין לשבת שיטמין בזמן שאפשר שיתבשלו שליש בישול מבעו"י וכתבו דמטעם זה נהגו להקדים תפלת ערבית בליל שבת כשחל סמוך ליו"ט כדי שלא יתאחר מלאכת בישולו ביום טוב עד סמוך לחשיכה. ועיין בה"ל דבשעת הדחק יש להקל ביום טוב שני שחל בע"ש אם נתאחר בישולו לשבת עד סמוך לשבת ואף ביום טוב ראשון אפשר דיש להקל בשעת הדחק ולכתחלה בודאי צריך לזהר בזה ובפרט ביום טוב ראשון שהוא דאורייתא, עכ"ל.

**ויש** לעיין במלאכה האסורה מדרבנן אם מהני עירוב תבשילין בלא הואיל שהרי גם במלאכה דאורייתא כשעושהו ביו"ט בזמן שראוי ליו"ט הרי זה אסור מדרבנן ועל זה מהני עירוב תבשילין והכי נמי כל האסור מדרבנן לעשותו מיו"ט לשבת תהי עירוב תבשילין בלא הואיל.

**יבואר במלאכה שעושה מיו"ט לשבת ואינו ראוי ליו"ט אלא מדאורייתא אבל מדרבנן אינו ראוי ליו"ט טעם שרינן על ידי עירוב תבשילין**

**ויש** לכאורה להביא ראיה מזה דכתב השאגת אריה סימן ס"ד דהשוות בהמה שהיא טריפה מדרבנן ביו"ט לא עבר על איסור דאורייתא דהא מדאורייתא הוא ראוי לאכילה, וכן משמע בתוס' שבת דף צ"ה שהקשו אמאי ס"ל דהרודה חלות דבש ביו"ט לוקה הרי הוא ראוי לאורחים ולכאורה הרי הדבש אסור מדרבנן משום פירות הנושרים

<sup>א</sup> והראוני בית הבחירה למאורי ביצה דף כא עמוד ב' שכתב לבאר הא דבעינן להטמין החמין מערב יו"ט בשביל להטמין מיו"ט לשבת וז"ל והיו בית שמאי סוברין שעירוב בפת ותבשיל מועיל לאפייה ובישול אבל לא להטמנה שצריך הוא לערב על כל מין ומין פת לאפייה תבשיל לבשל מים חמין להטמין את החמין עכ"ל, ומבואר לכאורה דכוונת הגמ' להטמין היינו לבשל מים חמים ולהטמיןם והיינו דלא סגי בתבשיל כדי לבשל מים חמין אלא צריך גם מים חמין מערב יו"ט ולזה צריך להטמיןם כדי שיהיו חמין בערב שבת שהרי אם יתקרו הרי לא יוכלו לבשל עליהם שיהא כנאכל עירובו שהרי בטל בישולו ולהכי הצריך להטמין אבל אין צורך לו אלא כדי לבשל מים חמין

וצ"ע, ומדבריו רעק"א חזו"ן דלא פירש כן.

<sup>ב</sup> וידידי הבה"ח אריה נודון ז"ל העירני שגם טריפה דאורייתא ראוי לאכילה על ידי ביטול ברוח אלא שאסור מדרבנן משום ביטול איסור לכתחלה ואמר שמשמע ממזון הגר"ג זצ"ל בליל כ"ט אייר דהאי שתא דבמנחת חינוך מצוה ה' אות כ' כתב לגבי פסח שאסור לאכול מדרבנן חשיב כאינו ראוי מן התורה וצריך לעשות פסח שני והיער מדברי התוס' פסחים דף ס"ב בד"ה כי.

<sup>ג</sup> ומלשון התוס' ביצה דף ב' ע"ב שהקשו איך הותר איסור הכנה על ידי עירוב תבשילין וכי רבנן עקרו לאיסור תורה ומשמע דלאיסור דרבנן שפיר מהני.

אם כן ערב בתבשיל ואין טומנין אלא אם כן היו לו חמין טמונין מערב יום טוב, ע"כ, ומבואר בגמ' דאליבא דב"ש לא מהני תבשיל אלא לבשל אבל כדי להטמין מיו"ט לשבת בעינן שיהיו חמין טמונין מערב יו"ט.

**והקשה** ברעק"א שם וז"ל תמוה לי כמה דמשני עירב לזה ולא עירב לזה הא הטמנה בעצמותה ליכא מלאכ' אלא מה דאסור בשבת להטמין באינו מוסיף הבל היינו משום דשמיא ימצא קדירתו צוננת וירתיחה, ואם כן הכא ביי"ט אמאי לא יטמין הא אף אם ירתיחה הא לגבי מלאכת הרתיחה דהיא ביטול מותר מצד ע"ת דביטול מבע"י וצ"ג, והוא קושיא גדולה שהרי כיון שלביטול עשה ע"ת ליכא איסור הטמנה כלל.

**ואפשר** דאיירי שמטמין באופן שאינו ראוי ליו"ט אלא לשבת אבל לגבי ביטול אינו מותר אלא אם ראוי ליו"ט כדעת רבה דבלא הואיל צרכי שבת אינן נעשין ביו"ט אבל הטמנה כיון שאינו אסור אלא מדרבנן שרי בלא הואיל וכמשנ"ת וא"כ שפיר בעינן להטמין מבעוד יום כדי להטמין אע"פ שכבר ביטול מבעוד יום ואין איסור ביטול משבת ליו"ט, והעירני לזה **הגאון ר' מנדל לובין שליט"א**, אלא דלא מהני אלא אי נימא דצרכי שבת אינן נעשין ביו"ט וכן יהא מוכרח מזה שבאיסור דרבנן שרי בלא הואיל.

#### יבואר שיהא מותר להטמין בהש"מ מיו"ט לשבת גם בלא עירוב תבשילין

**ולמשנ"ת** נראה דיש מקום לומר דבעינן הואיל גם למלאכות האסורות מדרבנן נמי **אבל העירני ידידי הגאון ר' מנדל לובין שליט"א** דבבהש"מ שבין חיו"ט לשבת יהא שרי להטמין בדבר שאינו מוסיף הבל מיו"ט לשבת גם בלא עירוב תבשילין שהרי משום חיו"ט הרי הוא בהש"מ וכל דבר שהוא משום שבות לא גזרו עליו בהש"מ לצורך מצוה ומשום שבת הרי אמרו שמותר להטמין בהש"מ משום דסתם קדירות רותחות בהש"מ ומותר בוודאי ולא משום שהוא ספק חול וא"כ שפיר יכול להטמין גם בלא עירוב חצירות בבהש"מ והוא חידוש.

#### יבואר אם טלטול מוקצה מותר מיו"ט לשבת כשאינו ראוי ליו"ט

**והנה** לענין טלטול מוקצה מיו"ט לשבת לצורך אוכל נפש באופן שאינו ראוי ליו"ט אם מותר נראה לכאורה דתליא בהנ"ל דאי באיסור דרבנן א"צ לומר הואיל ושרי על ידי עירוב תבשילין הכי נמי שרי לטלטל מוקצה לצורך שבת אם הוא לצורך אוכל נפש.

**והנה** אמרו בגמ' ביצה דף ע"ד ע"א אושפיזינהי דרב אדא בר אהבה הוה ליה הנך ביצים מיום טוב לשבת אתא לקמיה אמר ליה מאי לאטווינהי האידנא וניכילניה למחר א"ל מאי דעתך רב ורבי יוחנן הלכה כרבי יוחנן אפילו רבי יוחנן לא קא שרי אלא לגומעה למחר אבל בזמניה לא, והתניא בניחוחא אחת ביצה שנולדה בשבת ואחת ביצה שנולדה ביו"ט אין מטלטלין אותה לא לכסות בה את הכלי ולא לסמוך בה כרעי המטה, ומבואר ביו"ט אין מטלטלין מוקצה מותר מיו"ט לשבת לצורך אוכל נפש באופן שאינו ראוי ליו"ט אם מותר נראה לכאורה דתליא בהנ"ל דאי באיסור דרבנן א"צ לומר הואיל ושרי על ידי עירוב תבשילין הכי נמי שרי לטלטל מוקצה לצורך שבת אם הוא לצורך אוכל נפש.

**וידידי הגאון ר' מנדל לובין שליט"א** אמר דאפשר לעשות ע"ת מ"בורקס" הממולא בתפוא"א, וחשיב כפת ותבשיל, כיון דהמילוי מבושל והוא עצמו אפוי, ואע"פ דק"ל דבעינן שיהא התבשיל של עירוב מדבר שראוי ללפת בו את הפת, כמבואר בשו"ע שם ס"ד, וז' בשעה"צ שם סק"ב **ונראה דתפואי אדמה שהסיר קליפתו ובשלו יכשים, הוא מדברים שדרכן לאכלו בפני עצמו כדי לשבוע ולא ללפת בהן את הפת ואין מערבין בהן עכ"ל**. ונראה דאף אם ריסק התפוא"א לא מהני, כיון דאין רגילין ללפת בזה הפת. ולפ"ו לכאורה לא מהני מילוי הבורקס בתורת תבשיל כיון דאינו עשוי ללפת בו הפת, מיהו הכא כיון דכשהוא בבורקס שפיר אוכלין אותו ביחד חשיב כרגילין ללפת בו את הפת.

#### יב' דמערבין גם על האפוי אבל אין מערבין על הפת משום דבעינן מידי דמלפת

**ויש** שהעירו בטעות שהתפוא"א כשהוא אפוי אין עושין עליו עירוב תבשילין שהרי אין עושין עירוב תבשילין אלא מתבשיל, וכן שמעתי שיש שהורו שלא לעשות עירוב תבשילין מדג שאפוי בתנור, ואע"פ שהתפוא"א מבושלת אבל כיון שנאפו אם יש אפיה אחר ביטול הרי הם חשופים כאפויים, ובוה יש לומר דחשיב כמבושלים ואפויים כאחד עיוני בפמ"ג סימן ש"ח הובא בבה"ל שם ס"ה.

**אכן** הנה בגמ' ביצה דף טז ע"א איתא אמר אביי לא שנו אלא תבשיל אבל פת לא מאי טעמא אילימא דמידי דלא שכיח בעינן ופת שכיחא והא דייסא לא שכיחא ואמר רב נחומי בר זכריה משמיה דאביי אין מערבין בדייסא אלא מידי דמלפת בעינן ופת לא מלפתא ודייסא נמי לא מלפתא דאמר רבי זירא הני בבליא טפשא דאכלי נהמא בנהמא,

<sup>1</sup> ואכתי יש לעיין בזה דכיון דאי בעי לבשל סמוך לשבת אסור אמאי התירו להטמנה על ידי עירוב תבשילין הרי יכול לבוא לידי איסור תורה וצ"ל דכיון דס"ס אינו אלא איסור דרבנן שרי ע"ת.  
<sup>2</sup> ובחלקת יואב או"ח סוף סי' כ"ד תירץ דאף למ"ד דההיתר משום הואיל יש להתיר דהא חזיא

דאע"פ שמותר לאכול הביצה בשבת אבל לצלותה ביו"ט אסור משום טלטול מוקצה ביו"ט.

**והנה** היה מקום להקשות דלכאורה איך ס"ד לצלותה מיו"ט לשבת הרי אינו ראוי ליו"ט שהרי ביצה זו נולדה ביו"ט ואסורה באכילה ביו"ט, וכבר עמדו בזה האחרונים, והצל"ח ובקוב"ש ובחזו"א או"ח סימן מט אות טו ושו"ת בנין שלמה ח"א סי' י"ט כתבו דצ"ל דס"ל כר' חסדא בפסחים דף מ"ו דהא דמדאורייתא מבושלים מיו"ט לשבת הוא משום דצרכי שבת נעשים ביו"ט ולכן היה סבור דגם ביצה זו מותר לצלותה היום אף שאינה ראויה אלא לשבת, וגם ר' אדא לא אסר לו אלא משום איסור טלטול, אבל לולי זה היה מותר אבל לרבה דס"ל דאין צרכי שבת נעשים ביו"ט וההיתר לבשל הוא משום הואיל א"כ הכא הרי לא שייך הואיל דהא לא חזי ביו"ט ואף דרך מדרבנן אסור מ"מ כיון דס"ס אינו ראוי לאכילה שוב הוי הצליה לצורך מחר ואסור מדאורייתא.

**אמנם** כל דבריהם אינם אלא לשיטת רעק"א בשו"ת קמא סי' ה' שנחלק עם הגאון שאג"א סי' ס"ד בסברא זו וס"ל דדבר האסור מדרבנן לא שייך ביה היתר הואיל מדאורייתא, אבל לדעת השאג"א שפיר יש לפרש סוגית הגמ' כאן גם לרבה, וכ"כ באפיקי ים ח"ב סי' ט"ו.

#### יבואר אמאי לא התירו טלטול מוקצה מיו"ט לשבת כשאינו ראוי ליו"ט

**אבל** עוד הקשו האחרונים הנ"ל בסוגיא זו מה השיב לו רב אדא דמשום דאסור בטלטול אסור לצלותה הרי כתבו התוס' לקמן דף ח ע"א בד"ה אמר דשרי לטלטל מוקצה לצורך או"ח וא"כ כשם שמותר לטלטל לצורך או"ח דיו"ט ה"נ יהא מותר לטלטל לצורך שבת, וגם אם ההיתר משום שמחת יו"ט הא גם בשבת יש להתיר משום עונג שבת דהא להך מ"ד דצרכי שבת נעשים ביו"ט הוי שבת כמו יו"ט, ותירץ הצ"ח לפמ"ש כ"המג"א דהתירו רק טלטול מוקצה ולא שימוש במוקצה וצליית הביצה לצורך אכילתו הוי כמו שימוש עכ"ד, והוא חידוש לומר דהכנת המאכל הוי כמו שימוש.

**וצריך** לומר דמה שהתירו לטלטל מוקצה הוא משום שמחת יו"ט כלשון התוס' ולא התירוהו כמו שאר מלאכות לצורך אוכל נפש שלא נאסר משום מלאכה וכמו

שלא התירו להביא מחוץ לתחום לצורך אוכל נפש דאינו אסור משום מלאכה הכי נמי במוקצה והארכתיו בזה בברכת משה סימן ט"ז ולכן לא אמרו מתוך להתיר מוקצה לצורך מצוה כמש"כ התוס' בכתובות דף ז' שאסור לטלטל מוקצה לצורך שריפת חמץ וא"כ בזה נמי אין להתיר לטלטל מוקצה מיו"ט לשבת שלא התירו אלא מה שמותר במלאכת יו"ט ואינו חשוב מלאכה וכמו שכתב הרמב"ן דמלאכת אוכל נפש אינו מלאכת עבודה בזה התירו לעשותו גם לצורך שבת, אבל מה שהתירו משום שמחת יו"ט לא התירו לעשותו לשבת שאינו היתר אלא לצורך שמחת יו"ט אפי' שיש בזה איסור טלטול מוקצה.

### בענין אם אפשר לעשות עירוב תבשילין בתבשיל שברכתו המוציא לחם מן הארץ או מזונות כגון בורקס

ומבואר דטעמא דאין עושין עירוב תבשילין בפת משום דלא מלפתא אבל מה דמלפת אפי' אפוי עושין עליו ע"ת וא"כ בוודאי בדג אפוי וגם בורקס אפוי עושין עליו ע"ת דכל שמלפת עושין עליו עירוב תבשילין ופשוט.

#### יבואר אם תבשיל שמברכין עליו המוציא עושין עליו עירוב תבשילין

**ולכאור' יש** להעיר דלכאורה כיון דנעשה מאכל אחד ומברכין אף על המילוי ברכת בורא מיני מזונות, א"כ אפשר דחשיב כפת שאין מערבין עליו ע"ת, אבל נראה דאכתי חשיב כתבשיל וראיה לזה מהא דתנן בביצה ט"ו ב' דאף לב"ש דבעינן ב' תבשילין לע"ת מ"מ סגי בדג וביצה שעליו, [והכי איתא בפסחים ק"ד ב' לענין ב' תבשילין דליל פסח דדג וביצה שעליו חשיבי ב' תבשילין], וא"כ הכ"נ י"ל דחשיב כפת ותבשיל אע"פ שהתבשיל טפל לפת מכל מקום חשיב כתבשיל לעשות עליו עירוב תבשילין.

#### יבואר שדג וביצה שעליו אינם חשובים שני תבשילין לכל מילי

**אולם** יש לדון בזה, דאע"פ דמצינן דדג וביצה שעליו חשיבי ב' תבשילין לב"ש וכן לענין ב' תבשילין דליל פסח וכנ"ל, מ"מ לאו כללא הוא, דעי' בב"י או"ח סי' תקנ"ב שהביא מחלוקת הראשונים לענין איסור אכילת ב' תבשילין בסעודה המפסקת בערב ת"ב, דרש"י בתענית כ"ו ב' ב' דדג וביצה שעליו נמי חשיבי ב' תבשילין לענין זה, וכ"כ הר"ן שם בשם הגאונים, אולם הרמב"ן כ' דדוקא לענין ע"ת אמרו כן דקל הוא שהקילו בעירוב, אבל בעלמא לא חשיבי ב' תבשילין, וכ"כ הריטב"א בתענית ל' ב' דלא חשיבי ב' תבשילין לענין ערב ת"ב.

**וע"ע** בס' פתח עינים להרחיד"א ביצה ט"ו ב' שכ' דנראה לו פשוט דלענין משלוח מנות דבעינן ב' מנות לא מהני דג וביצה שעליו לאחשוביה כב' מנות, ודלא כהרב עדות ביעקב סי' צ"ב שנסתפק בזה. עכ"ד והובא בבאר היטב סימן תרצ"ה סוף ס"ק ז'. וכ"כ בערה"ש סי' תרצ"ה סי"ז דלא מהני למשלוח מנות.

לספות לקטנים להסוברים דמותר לספות לקטנים איסור דרבנן ועי' היטב ברעק"א בסוף התשו' שם.  
<sup>1</sup> ובגמ"א סימן רמב ס"ק א' כתב דהא דצריך לכבד השבת וכתב ולא יפחות משני תבשילין והיינו טעמא דסעודה חשובה הוא בשני תבשילין ולהכי בסעודה המפסקת אסור לאכול שני תבשילין.

**ומעתה** י"ל דאף לענין הא דבעינן תבשיל דווקא לע"ת ולא סגי בפת לחוד, בזה אפשר דלא מהני בגוונא בדג וביצה שעליו, דדוקא לענין החומרא דב"ש דבעו ב' תבשילין הקילו דסגי בדג וביצה שעליו, אך לענין דין פת ותבשיל י"ל דדינו כשאר דברים דלא מהני בכח"ג לאחשוביה כתבשיל כיון דחשיב כפת לענין ברכה.

#### יבואר דאע"פ שאינו חשוב כשני תבשילין אבל חשוב כתבשיל אע"פ שהוא טפל

**אמנם העירני בני יקירי הרב הגאון ר' יעקב שליט"א** דאפשר דהכא י"ל דלכו"ע מהני, דכל הנידון הנ"ל הוא בדברים דבעינן שנים במנין, וכגון שני תבשילין דעירוב לב"ש, ושני תבשילין דליל פסח, וכן שני תבשילין דערב"ת ב"ב או ב' מנות דמשול"מ, דבזה י"ל דדג וביצה שעליו כיון דמחזירים הם ונעשו מאכל אחד לא חשיבי שנים, ודוקא לענין

**בגמ'** בנדה דף י"ז א' איתא דהאוכל ביצה קלופה או בצל קלוף שעבר עליהם הלילה מתחייב בנפשו ודמו בראשו, ויעוי' בפרי חדש יו"ד סי' קט"ז ט' שכתב שראוי לכל אדם להזהר מהם שבסבתם באים הרבה מקרים לעולם, ושומר נפשו ירחק מהם, וכ"כ בליקוטי הלכות עין משפט אות ז'.

**והנה** היום מצוי בהרבה מאכלים קנויים שיש בהם בצל קלוף שעבר עליו הלילה או ביצים קלופות שעבר עליהם הלילה, ולא נהגו להחמיר בזה, וצ"ב על מה סמכו העולם להקל, הא אמרו בגמ' דהעושה כן מתחייב בנפשו ודמו בראשו.

**ומנהג** העולם להקל שאם מעורב עם הביצה או הבצל איזה שהוא תבלין כמו מלח או שמן בזה אין דמו בראשו, והנה באופן שהכינו איזה דבר מאכל שמועבר בו ביצה ואין בדבר זה זכר לביצה וכגון אם אופים עוגת טורט שעושים את זה מביצים ודאי דלא חשיב ביצה קלופה שעבר עליו הלילה, דכבר נשתנה שמו ואין זה נקרא ביצה, אבל כשמעבר קצת שמן או מלח הרי עדיין שמו עליו, ומחייב"ת להתיר דבר זה.

**בשו"ע** סי' תקכ"ז ס"ט ב' מי שלא עירב מותר להדליק נר של שבת, ויש אוסרין. וכו' המ"ב שם סקנ"ה דהרבה אחרונים הסכימו דעיקר כדעה זו דאסור, ולכך אנו אומרים בנוסח בהדין עירובא גם לאדלוקי שרגא, דגם זה ניתן על ידי העירוב, אלא דאם הניח העירוב ולא אמר אין אסור בדיעבד, דממילא נגרר גם זה, אבל אם לא הניח כלל אסור.

**אמנם** בשו"ע שם ס"כ ב' דמי שלא עירב מותר לאפות בצמצום פת אחת ולבשל קדרה אחת ולהדליק נר אחד, אולם כ"ז משום כבוד שבת כמבואר במ"ב שם ס"ק ס"ב, ואף הדלקת הנר לא התירו אלא משום כבוד שבת שלא ישב בחושך [ולאו משום מצות הדלקת הנר התייר], וא"כ בזמננו שיש אור בבית אין להתיר אפילו נר אחד. [וכ"כ בשו"ת אגרו"מ או"ח ח"ה סי' ל"ז סק"ט].

#### יבואר אם יקנה שמנו לאחרים וידליקו עבורו אם יקיים מצוות הדלקת הנר

**ובמ"ב** (שם) כ' דאם שכח לערב, לכתחילה נכון שיקנה הנר לאחרים והם ידליקו לו [או יסתפק בנר אחד, והיינו באופן שמותר משום כבוד שבת וכו']. והיינו כמבואר בשו"ע שם ס"כ דמי שלא עירב מקנה קמחו לאחרים שעירבו והם יערכו בשבילו, והכ"נ יוכל לעשות בהדלקת הנר.

**אולם** צ"ע דלכאורה אין יוצא בזה יד"ח הדלקת הנר, דכיון שאינו מדליק בעצמו וגם אין הנר שלו הרי אינו יוצא, דהא מבואר בשו"ע סי' רס"ג ס"ז דאורח שאין לו חדר מיוחד וגם אין מדליקין עליו בביתו צריך להשתתף בפרוטה, והוא נלמד מנר חנוכה דמבואר בגמ' בשבת כ"ג א' דאכסנאי משתתף בפרוטה, כמבואר בהגמ"ר שבת סי' תנ"ו בשם ראב"ה והובא בב"י שם.

**אמנם** בפשוטו י"ל דהא דבעינן משתתף בפרוטה היינו דוקא היכא דבעה"ב מדליק הנר בשביל עצמו, ורוצה האכסנאי לצאת בנר של בעה"ב, בזה בעינן השתתפות בפרוטה כדי שתהא הדלקת בעה"ב עולה אף בשבילו, אולם היכא דמדליק נר מיוחד בשבילו, י"ל דאע"פ דאין הנר שלו מ"מ כיון דמדליק בשבילו ובשליחותו שפיר עולה לו, דלא בעינן "לכם" בנרות.

**אכן** ידוע שיטת הר"ן בפסחים דף ז' שלמד מההיא דשבת דאין אדם יוצא אלא בנר שלו דוקא, ולפ"ז הכ"נ בנר שבת דילפינן מנ"ח בעינן שיהא הנר שלו דוקא, ולפ"ז אף בכח"ג שמדליקין נר מיוחד בשבילו אינו יוצא עד שיהא הנר שלו. אכן במ"ב סי' תרע"ג סק"ב מבואר דנקט דלא בעינן לכם בנ"ח, דע"ש בשם השו"מ שנסתפק בשמן גזול אי יוצא בנ"ח או לא ע"ש, ומבואר דפשיט"ל דלא בעינן לכם, אבל אינו קושיא כלל

ואעתיק כאן מש"כ בשו"ת דברי יציב יו"ד סי' ל"א אות י"ד וז"ל ישבתי והתבוננתי בסביבת הדבר של מקרים מוזעזעים הנשמעים לדאבונו, שאנשים נחלים במחלה הידועה ל"ע שאין לה רפואה... ובהתבוננתי בזה הגעתי למסקנא, ולבי אומר לי שזה ברור כשמש, שזה מחמת שאין נוהרים מאכלית ביצים קלופים שעברה עליהם הלילה, כפי שהיו נוהרים בזה מאז ותמיד. והגם שזקק"ק בשו"ת דברי חיים ח"א אהע"ז סי' ח' קרא תגר על המפלפלים בכוונת צוואת רבינו יהודה החסיד שאין מבואר

עירוב הקילו לאחשוביה כשנים וכנ"ל, אבל הכא לענין דין תבשיל דעירוב תבשילין, אפשר דחשיב תבשיל שהרי יש כאן תבשיל וכל שיש כאן דבר מבושל סגי להתיר הבישול.

**ואע"פ** דלענין ברכה הוי המילוי טפל לעיקר ומברכין עליו ברכת העיקר במ"מ, מ"מ זהו רק לענין חיוב ברכה דברכת העיקר פוטר את הטפילה, אבל ודאי דלא פקע מן המילוי תורת מבושל, והגע בעצמך, אטו האוכל מצה עם מליח דהוי המצה טפילה לענין ברכה באופן שאין המליח מבטל המצה מדין רשות מבטל מצוה וכגון שאין לועסן בב"א, לא יצא יד"ח מצה משום דטפילה למליח, אלא ודאי דאע"פ דהוי טפל לענין חיוב ברכה מ"מ לא פקע מיניה תורת מצה, והכ"נ לא פקע מיניה תורת מבושל, ושפיר מהני בתורת פת ותבשיל.

#### בענין ביצה קלופה שעבר עליה הלילה

**יב' ראית מרן החזו"א מדג וביצה שעליו דאין בו משום איסור ביצה קלופה הנ"ל ובספר** אורחות רבינו ח"א עמ' ר"ט הביא בשם מרן החזו"א זצ"ל ראייה לקולא זו שאם מערבים בביצה או הבצל מאכל אחר אין בזה משום לינה מדאמר' בגמ' דדג וביצה שעליו הוו ב' תבשילין, והרי את העירוב עושין מערב יו"ט, וצריך שיהא ראוי לאכול ממנו בשבת, א"כ ע"כ דעבר על הביצה הלילה ואע"פ כן מותר לאוכלו, וחזינו דאם הביצה מעורב עם עוד דבר מאכל אין בזה משום לינה, אך לכא' אין להוכיח מזה כי אם בכח"ג שהביצה טפילה לדג, אבל באופן שהעיקר הוא ביצה רק שמעורב קצת מאכל אחר בזה אין ראייה שאין בו משום לינה, ועיין בתשובות והנהגות להגר"מ שטרנבוך שליט"א ח"ג יו"ד סי' רנ"ו שהאריך בזה.

**ושמעתי** מהגאון הגדול ר' מאיר גרינמאן שליט"א שאמר שאצל מרן החזו"א היו מקלפין את הביצה והבצל בשבת ופעם אחת שאלו הגאון הגדול ר' חיים גרינמאן זצ"ל האם יש בזה חשש לישה בהוספת השמן ולא אמר לו כלום ולשבת הבאה עשו הביצה והבצל מערב שבת מחדש מלאכה.

#### בענין הדלקת נרות שבת למי ששכח לעשות עירוב תבשילין

שהרי כשמדליק בעצמו הנר אי"צ שיהא שלו אלא כשאחר מדליק עבורו בזה בעינן שהנר יהא שלו דלא מהני שליחות בעלמא להדלקת הנר בלא שהנר שלו.

**וכונת** המ"ב שיקנה שמנו לאחרים וידליקו עבורו אע"פ שלא יקיים מצוות הדלקת הנר אבל יהא לו אור לשבת כדי שלא ישב בחשיכה ולצורך עונג שבת יכולים להדליק עבורו כמה נירות אע"פ שכלא עירוב תבשילין יכול להדליק נר אחד אבל ע"י הקנאת שמנו יוכלו להדליק כמה נירות.

#### יבואר אי מהני הכא להשתתף בפרוטה

**והנה** בשו"ת אגרו"מ (שם) כ' דמי ששכח לעשות ע"ת ואסור להדליק נרות שבת ישתתף עם אחר בפרוטה. וכ"כ בכ" שבות יצחק (נר שבת פרק ל"ו הערה ל"ו) בשם מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל, והוסיף דתקנה ע"י שתתן לה איזה דבר מאכל במקום פרוטה.

**ותמוה** דהא קי"ל דמי שלא הניח ע"ת אף אחרים שעירבו אסורים לבשל ולאפות בקמחו כמבואר בשו"ע שם ס"ב, וא"כ היאך ישתתף בפרוטה, הא מאחר וזכה בנר, שוב אסור לחבירו שעירב להדליק חלק הנר שלו. ואין לומר דשרי מדין ריבוי בשיעורים, דכיון דאפשר לחלקו לא שרי מדין ריבוי בשיעורים וכדאמרין בביצה כ"א א' לגבי עיסה שחציה של ישראל וחציה של א"י דאסור לאפותה ביו"ט הואיל ואפשר לחלקה בלישה. וצ"ע.

**אמנם** יעויין בשער הציון סימן תק"ס ס"ק נ"ו שכתב וז"ל ולכאורה לפי מה שפסק הרמ"א לקמן בסימן תקי"ב סעיף א' בהג"ה דמותר להרבות בקדרה אחת בשביל עבדו ושפתחו הכנענים, וכתבו שם האחרונים דאפילו אי אפשר לפייסן בדבר אחר מותר, משום דחד טרחא הוא, ורק בפת הסכמתם לאסור, משום דכל ככר וככר טרחא בפני עצמו הוא, ומשמע לפי זה דאם ירצה לאפות פת אחד גדול שיהיה די לו וגם לעבדו הכנעני מותר, משום דחד טרחא הוא, ואם כן לכאורה הכי נמי בענינו, דוקא אם עושה כמה ככרות מן העיסה או אסור, משום דטורח בהככר של עמו"ם, אבל אם עשה מהעיסה ככר אחד גדול דחד טרחא הוא שרי, אכן מלישנא דגמרא דמחלק בין בהמה לעיסה משום דבהמה אי אפשר לכזית בשר בלא שחיטה, משמע דאי לאו הכי היה אסור, אף על גב דחד טרחא הוא, ואם כן אף בככר גדול אסור, משום דהיה אפשר לחלק מקודם, ושם בסימן תקי"ב אף דמייירי שאי אפשר לפייסן בדבר אחר, מכל מקום כיון דעל כל פנים הפת שלו ואינם יכולים לעכב עליו אם ירצה לעכבו בשביל עצמו ולתת להם ככרות

לשכלנו להשיג עיין שם, מ"מ שלא בדרך הלכה אולי הרשות ניתנה להתבונן בענין הסכנה שאמרו חז"ל, שהכוונה שעי"ז באים לידי מחלה זו ל"ע, שכיודע התהוות המחלה היא ע"י גדולים רעים שבפנים שהולכים ומתפשטים ומעוררים כל בסם חיות האדם וקיומו, וד"ל. ודין גרמא להתפשטות מחלה זו בזמננו, כיון שמקילים ראשם בזה במענות וסיבות שונות, וכן שאר מחלות ממאירות ל"ע שאין להם מזור ותורפה הם ע"י הר"ר שנשנו כאן, עכ"ל.



אחרות, מותר, אף שעתה אופה בשבילן. ואכתי צ"ע, עכ"ל, ונמצא דבנדון דידן תלוי בספק הג"ח.

## יבן אם השתתפות בפריטי קונה השמן או שאינו אלא בשביל שיהא לו שייכות להדלקת הנר

**ואפשר** דדוקא בהשתתפות בפרוטה שרי הכא, דהנה באמת הא ק"ל דמעוץ אינו קונת (ב"מ מ"ב) ובשו"ע ח"ו"מ ס' קצ"ח, וכבר עמדו ע"ז האחרונים דא"כ מאי מהני השתתפות בפרוטה באכסנאי, ויש שתיצו דלצורך מצוה העמידו על דין תורה דמעוץ קונת וכמבואר ברמ"א ס' קצ"ט ס"ג בשם מהר"ל דאף הנותן מעוץ על יין לקידוש בערב שבת קנה, דכל כהאי גוונא העמידו דבריהם על דין תורה, וכ"כ במ"ב סוס"ר תרנ"ו בשם הפמ"ג דה"ה בכל דבר מצוה כגון לענין אתרוג ע"ש, וא"כ י"ל דהכ"נ לענין נ"ח ונר שבת מהני.

**אולם** באמת אין זה ברור, דבכה"ג ר"ב חו"מ ס' שם מפסק ע"ד הרמ"א וכן דאינו מוכרח, וכן הגרע"א שם הביא מהתו"ש באו"ח ס' שם"ט בשם מוצל מאש שחולק ע"ז ע"ש, ולפ"ז שוב צ"ע איך מהני בנר שבת וחוכמה.

## דברי תורה שנאמרו בכניסת ליל חג השבועות ובניעתל החג בכניסת השבת

עו"פ פ"ו מהל' מלכים ה'ו' בשם הרב יחזקאל אשכנזי שליט"א דמכל הטובות שעשה בועז לרות מוכח דלא דכריז במנחת חינוך, אלא ע"כ דצ"ל או דאין לאו זה נוהג בגרים, דאין נוהג בגרים, ומפורסם המעשה שמרן בעל האבי עוזי שאל להג"ר אליהו ברוך פינקל צ"ל בריב"ל שיבת פנינו"ב שאלה זו, ואמר לו ליישב, דהנה בהנהגת מיומנות פ"ו ממלכים כתב דאם המואבי עשה שם חסד או טובה לישראל מותר לו להחזיר טובה ולפסוק לשלום דכל האיסור הוא דרישת שלום ולא תשלומי שלום, ולפ"ז יש לכאור ביאור הפוסקים במגילת רות מה ששאלה רות מדוע מצאתי חן בעיניך להכירי ואני נכרה, ואע"פ שתגירה היינו שאני מואבית וכתבי לא תדרוש שלום וטובתם, ואמר לה בועז הגד הוגד לי כל אשר עשית את חמותי וכי' ישלם ה' פעלך וכי' והיני שכן זה תשלומי שלום ומותר גם למואבית.

והנה בתרומה יונתן שם כתב ואכ"מ נכריה ואנא מעמא נוכראה מבנתהון דמואב ומועמא דלא אידיכ למיעל בכנישתא, הרי דבאמת זה היתה שאלת רות שאסור לו לעשות עמה חסד כיון שהיא מואבית, אמנם בתשובת בועז מכוון בתרומה וז"ל וינן בועז אתחאה איתחאה לי על מימר חתמיא דכד גור"ל לא גור על נוקביא, והיני שבועי ענה לה שהתורה גורה על הזכרים בלבד ולכן מותר לדרוש שלום וטובתם, וזה דלא כהמנחת חינוך, ובספר מושלחני ש"ה הגר"ב צ"ל כתב שעי"כ שהתרגום פירש שהשוא ומתן היה על הנשואין אם מותר לו לבוא בקהל, אבל אפשר לפרש עוד שהשוא ומתן היה על לא תדרוש שלום וטובתם וענה לה כנ"ל שהחזיר טובה מותר.

והנה לפ"ז היה בדעתו של רות להגדיר ולהיות בכלל אלו שנאמר עליהם לא תדרוש שלום וטובתם כל ימך לעולם, והוא מסירות נפש גדולה עד מאוד להיות כל ימיה בריב"ל גדול מארץ מולדתה, וגם ישראל מרחקים אותה, ואע"פ כ"ה הסכימו להיות כל ימיה בסוריה קשים ומרים אלו וכלכלה תתנהב לחסות תחת כנפי השכינה, אבל לבסוף זכתה ויצאה ממנה מלכות בית דוד, ונשאה לגדול הדור בועז, ונתן לה שש שעורים המרומים לשש צדיקים שיתברכו בשש ברכות, והם דוד ודניאל ומשיח וחנוני מישאל ועזריה כמו שאמרו בסנהדרין דף צ"ג, אבל שיהיה מושלם לקבל על מה שחשבה בדעתה להיות גיורת מרוחקת כל ימיה, וזה כוונת הכתוב ותחי משכורת שלימה מעט' אלוהי ישראל אשר באת לחסות תחת כנפיו שתקבל שכר מושלם כאלו חייית חיה צער כל ימיה שהיך מחשבה טוב הקב"ה מצרפה להעשרה.

## בעניני שני שעירים שהקריבו בשבועות

דהקשו על מה הוא מכפר, ואמרו על טומאה שארע בין זה לזה, אבל בעצרת התורה חייבה שני שעירים משום עצרת גופא צ"ב שטמונו של דברי.

ונראה דבאמת בשני ימים אלו בעינן שני שעירים דיקא, דהנה איתא בגמ' מגילה ל"א ב' תניא ר' שמעון בן אלעזר אומר עזרא תיקן להן לישראל שיהיו קורין קללות שבתורת כהנים קודם עצרת ושבתורת לוי קודם ראש השנה מאי השנה מאי חטאים אביי ואיתמר ר"ל כדי שתכלה ראש השנה וקללותיה בשלמא שבמנשה תורה איכא כדי שתכלה שנה וקללותיה אלא שבתורת כהנים אטו עצרת ראש השנה היא אין עצרת נמי ר"ה היא דתנן ובעצרת על פירות האילן, והנה מבואר בגמ' דאיכא ב' ראשי שנה חזא באחד בתשרי ושנית בעצרת כיון שהוא יום הדין על פירות האילן, ואע"ג דאיכא עוד שני ימי דין בפסח על הבואה ובה' דנינו על המים, אבל רק עצרת הוא ר"ה אך פסח אינו חשוב כר"ה לקרוא התוכחה על פירות האילן, והנה אמרו במנחות דף כט עמוד ב' דבעא מיניה רבי יהודה נשיאה מר' אמי מאי דכתיב בטו"ב כ"י עדי עד כי ביה"ז צור יעולמים אמר ליה כל התולה בטחונו בהקב"ה הרי לו מחסה בעולם הזה ולעולם

ישלם ד' פעלך ותחי משכורת שלימה מעט' אלוהי ישראל. הנה כ"כ בינה לעיתים לבעל גדולי תרומה דרוש'י כתב על הפסוק ישלם ה' פעלך, ותחי משכורת שלימה מעט' ה' אלוהי ישראל, אשר באת לחסות תחת כנפיו, וז"ל ויש לדקדק, מלבד הכפל למה תחילה אמר "ישלם ה'" בסתם, ולא תיארו בשם "אלוקי ישראל" וב"משכורת שלימה" אמר "ה' אלקי ישראל" ולמה הוצרך לומר "שלימה האם יתכן שיתן ה' השכר חסר וגרוע ובלתי שלם, גם מלת "מעט" היא מיותרת, ויאמר מה' אלקי ישראל. ונראה כי הפסוק הקודם אמר שהגידו לו ממנה ענינים, האחד כמזל שנתנו בינה לחמותה, כמגילת חסד ששעשה עמה והשני בינה לבין, יתברך "ותעזבי אביך ואמך" וגו' שנתגירה וכפרה בע"ז, וקיבלה עליה עו"ש, לשמור לעשות כלל משפטי התורה, מצוותיה ודקדוקיה, ועתה אמר לה כי על מה שעשתה עם חמותה מנומלית חסד, ישלם ה' לה הפועל עצמו כפי מה שהיה במעשיה ממש, ואולם ההתגירות, אשר קיבלה על עצמה העונשים והאזהרות ושימרת כל שאר המצוות הנה בזה, אע"פ שלא עשתה עדיין בפועל כלום, כי לא באו לידה, ודבריהם לא נשארם ועומדים בועז, יתברך, ולתת בידו ורצונו, אם יומים אלה או יתן לה חיים ואורך ימים לקיימם, ואפשר שלא יודענו לה עם כל זה, תהי משכורת שלימה מושלמת על הכל, אפילו מה שהוא עם ה', שעדיין נשאר אצלו ברושתי ורצוני, שעדיין לא פעלה אותם, ושכר זה יהיה לך מראל, יתברך, אשר הוא אלוהי ישראל שמתנהג עמהם במידת החסד, לצרף להם מחשבה טובה למעשה גם את תחי כאחור מהם, לקבל שכר על קבלתן והסכמתן לעשות, אף על פי שלא עשית, כיון שבאת לחסות תחת כנפיו מה שאינו עושה כי לשאר הגוים, שאינו מצרף מחשבה למעשה, עכ"ל.

**ואפשר להסיק בזה על פי מה ששמעתי מיה"ר האגון ר' נחום בנצאל שליט"א** שהרי רות שנתגירה הרי חשבה שיהא קשה לה לבצוע ויונה משראל שהי' לה הוכרע ההלכה שמואבית מותרת לבוא בקהל, וכמו שהאר"ך מרן הגר"י? לבאר המשא ומתן של הגואל ובעו, וגם נעמי אמרה לה גם הייתי היללה לאיש וגם לבתי בגלן הלהן תשברנה עד אשר יגדלו וכו', ומכל מקום בקשה לבוא לחסות תחת כנפי השכינה.

והנה בטוסף לאיסור חתנות עם עמון ומואב קיים גם איסור דרישת שלום וטובתם כמו שכתוב בפרשת כי תצא כ"ג? לא תדרוש שלום וטובתם כל ימך לעולם, ובמנחת חינוך מצוה תקס"ב חידש דהוא הדין בגירותם, וכן בגיטתם נהגו לא, והקשה באבי איתא בגמ' זבחים דף ו' ע"ב ר' שמעון אומר כבשי עצרת למה הן באין, כבשי עצרת שלמים ניהו, אלא שעירי עצרת למה הן באין, על טומאת מקדש וקדשו, נרק דמו של ראשון שני למה קרב, על טומאה שארעה בין זה לזה, אמור מעתה ראויין היו ישראל להקריב קרבנותיהן בכל עת ובכל שעה אלא שחיסך הכתוב, ע"כ. ומבואר דהקריבו שתי שעירים בעצרת על טומאת מקדש וקדשו על טומאה שארעה בין זה לזה.

וצ"ל אמאי דוק בעצרת אל חיסך הכתוב מלהביא ב' שעירים לחטאת, והרי בכל השנה אע"פ שהיו ראויים להביא שעירי חטאת בכל עת מ"מ חיסך הכתוב, ומכל מקום בעצרת אמרה תורה להביא ב' שעירים לחטאת ולכפר על שארעה חטא בין זה לזה, וטעמא בעי.

והנה בירושלמי שבועות פרק א' אמרו שני כבשי עצרת ושני שעירי ראש השנה אם כיפר הראשון על מה שני מכפר על טומאה שארעה בין זה לזה, ומבואר דגם ב"ר"ה שיש ב' שעירי של ר"ה נאמר האי דינא, ואפשר דבר"ה לא קשיא למה מביא ב' חטאות דהיינו טעמא משום שהוא ר"ה ולא בטל ממנו דין שעיר של ר"ה אע"פ שמביאין בלא"ה שעיר לחטאת משום ראש השנה, אלא

לשלם דמי כניסה בודאי לא ביקש את הכסף מתוך חסדו אלא כדי שדברי החכמה וההרגשים שחידש והיו יקרים וחביבים לו מאוד יהיו גם חשופים ונכבדים באיני השומעים כי כאשר אדם צריך לשלם עבור דבר הוא יקר וחשוב לו יותר מכאשר הוא מקבל אותו חנים.

ושמעת' להעיר שבתפלת ראש חדש אומרים בהיותם מקריבים לפנך זבחי רצון ושעירי חטאת לכפר בעדם ובקשה על בניין הבית מבקשים מזהב חדש ציון וכו' ועולת ראש חדש נעלה עליו ושעירי עינים נעשה ברצון וכו' דבבקשה לעתיד אומרים שעירי עינים נעשה ברצון ולא קרין ליה שעירי חטאת כמו שאמר בהיותם מקריבים שעירי חטאת ואפשר דלעתיד לבוא לא יהיה חטא והשעיר של ראש חדש שיקריבוהו גם בלא חטא כמבואר בריטב"א שבועות דף י"ג ע"ש ולכן אומרים שעירי עינים נעשה ברצון ודוק.

לשלם דמי כניסה בודאי לא ביקש את הכסף מתוך חסדו אלא כדי שדברי החכמה וההרגשים שחידש והיו יקרים וחביבים לו מאוד יהיו גם חשופים ונכבדים באיני השומעים כי כאשר אדם צריך לשלם עבור דבר הוא יקר וחשוב לו יותר מכאשר הוא מקבל אותו חנים.

לע"ז ר' יעקב צבי ז"ל ב' יבדלחטא' ר' שלמה נחמיה לעילוי נשמת חוקר יקרים ר' יוסף בן סטי ז"ל שחיה מאזי פניו לכל אדם נלכדי ליל שבת א' דרי"ה תשפ"א י"ה זכור ברוך